

Oslo 11.10.2024

Norske Dansekunstneres innspill til kulturbudsjett 2025

Norske Dansekunstnere er et fag- og kunstnerforbund som organiserer om lag 900 dansere, koreografer og pedagoger i Norge på tvers av tradisjoner, sjangere og stilarter. Forbundet arbeider aktivt for å fremme og ivareta dansekunstneres kunstneriske, faglige, økonomiske rettigheter.

Dansekunstneres arbeidsforhold er preget av usikkerhet, da de fleste lever av prosjektbasert økonomi via fondene og ivaretatt gjennom en infrastruktur av organisasjoner og institusjoner under oppbygning. I likhet med hvordan endringene i konjunkturen i en hjørnesteinsbedrift i et lite samfunn påvirker levekårene for hele bygda påvirker konjunkturen fonds/danseorganisasjonene hele dansebransjen. Vi anerkjenner at Regjeringen vil *-gjennomføre et nytt kulturløft som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen (Hurdalsplattformen)*, men med dette budsjettforslaget faller dansekunstnerne gjennom. Vi vektlegger særlig realnedgang i

- dansekunstens infrastruktur
- fondsmidlene til dans

Disse to utgjør økonomien i hjørnesteinsbedriften i dansefeltet og vi vil i det videre vise hvordan budsjettet, på tross av gode intensjoner, bidra til en realnedgang i denne. Videre vil vi foreslå tiltak under hver post og kapittel som kan reversere denne effekten og bidra til at de gode intensjonene bak budsjettforslaget også treffer dansefeltet i 2025.

Manglende ivaretagelse av dansekunstens infrastruktur

Scenekunstfeltet er mangfoldig, variert og består av de tre kunstuttrykkene - dans, teater og scenekunst.

Hovedvekten av midler som går til dansekunst ligger under Kap.320, hvor regjeringens mål er - et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv. Dansekunsten er nyskapende og svært mangfoldig. Dens bærekraft svekkes imidlertid med de grepene som gjøres i kulturbudsjettet for 2025. Vi vil i det videre fokusere på hva som må til for at regjeringen når også dette målet for dansekunst.

Vi støtter regjeringens satsning på scenekunstinstitusjonene da de er essensielle hjørnesteiner i det norske scenekunstfeltet. Mange dansekunstnere virker på midlertidig basis, og det er i stor grad her de opplever anstendige arbeidsforhold under en tariffavtale. Det er derfor positivt å se at regionteatre, DNO&B med flere gis nødvendig midler til drift og vedlikehold. Det er imidlertid kritisk at Kloden Teater står i fare for å måtte legge ned/ nedskalere aktiviteten drastisk, i likhet med Oslo Nye Teater under Oslo kommunes ansvar, da det vil få store ringvirkninger for hele scenekunstfeltet.

Regjeringen satser på regionalt kulturliv, og vi er glade for at det legges kr 75 mill på bordet til regionale kulturfond. Vi ser frem til å bidra til en forskrift som sikrer en god innretning på denne ordningen. Men satsing på god ivaretagelse av scenekunstinstitusjoner og regionalt fokus savnes satsingen på de regionale kompetansesentrene for dans. Disse ble løftet over på statsbudsjettet av forrige regjering, men har siden ikke blitt gitt det nødvendige løftet de trenger for å virkelig utløse sitt potensial som dansekunstens infrastruktur. Regjeringens foreslåtte tiltak ivaretar ikke mangfoldet av scenekunstinstitusjoner godt nok, og vi ber derfor om at de regionale kompetansesentrene for dans imøtekommer sine omsøkte budsjetter for 2025. Totalt vil dette utgjøre en kostnad på om lag 20 mill for alle de individuelle sentrene sett samlet.

Foruten visnings og produksjonsapparatet har dansefeltet noen få sentrale organisasjoner med svært stor betydning for dansekunstneres arbeidsliv.

SKUDA er en helt essensiell arbeidsgiver for dansekunstnere, men ser ringvirkningene av realnedgang i scenekunstfeltet, og har gitt manglende økt tilskudd ikke vært i stand til å ansette nye dansekunstnere i 2024, og mest sannsynlig heller ikke i 2025. Dette er alarmerende, da vi ser at rammene for dansekunstfeltet absolutt ikke

blir bedre i 2025 og SKUDA dermed kan forvente større lønnsutgifter til sine ansatte. Deres omsøkte midler på 670 000kr for å opprettholde drift basert på 2023 er nå sterkt underestimert og heller ikke imøtekommet i budsjettet.

PRODA profesjonell dansetrening viser til en realnedgang i sitt tilskudd - tilsvarende kr 400 000kr de siste 4 årene. For å imøtekomme tariffavtalen og gi rettferdig betaling til dansekunstner må de nedskalere sin aktivitet i 2025 da foreslått tilskudd ikke svarer ut økt lønns- og prisnivå. Dansens Hus har i sin budsjettsøknad lagt inn tiltak, som ved tilsagn ville gitt deler av det frie feltet svært forbedrede produksjonsforhold, og det er synd at Dansens Hus, som en av få tilskuddsmottakere på Kap.320 Post 70, ikke får en øremerket økning likt andre scenekunstinstusjoner.

Som dere ser er det en realnedgang i dansefeltets infrastruktur. Noe som er svært synd når nettopp ivaretagelse av institusjonene er en prioritering i budsjettforslaget.

Realnedgang i fondsmidler til dans

Finansiering av den skapende og utøvende virksomheten i feltet er i all hovedsak via fondene. Kulturfondet - hovedpulsåren for produksjon, distribusjon og formidling av dansekunst går imidlertid bakover inn i fremtiden. Tildelingsprosenten var i 2021 på 29%, i 2023 på 23% og vi frykter for en ytterligere nedgang både i 2024 og 2025. I finansieringen av skapende og utøvende delen av arbeidet er 90% av danseproduksjoner gjort mulig av fondets scenekunstmidler (Danseinformasjonen høst 2024). Legger man til at dansekunst er kunstformen med den laveste tildelingsprosenten i kulturfondet, kun 23% av søknadene i 2023 ble innvilget støtte innenfor scenekunst, mot så mye som 60% på andre kunstfelt.

En realnedgang i fondet slår svært uheldig ut for en kunstform, som i så stor grad finansieres utelukkende via Norsk kulturfond, og hvor tildelingsprosenten viser at finansieringen i svært svak grad imøtekommer behovet midler hos kunstnerne. Rådet har tidligere bedt om 30 mill.kr i friske midler til ordningene på scenekunst. Vi støtter dette, og ber om at det må øremerkes friske midler til Norsk kulturfond og de allerede etablerte ordningene for scenekunst.

Helhetsbildet er at dansekunstens faller gjennom, tross gode intensjoner

Vi anbefaler å lese Julie Rongved Amundsens kommentar på Scenekunst.no, og rådsleder Sigmund Løvåsen sin kommentar på kulturradet.no om hvordan institusjonene rykker fra det frie feltet.

For dansekunstens del ser vi at man ei heller får en oppbygning av institusjonene i dette budsjettet da totalbildet at institusjonene og essensielle organisasjoner for dansekunstnerne virke gradvis reduseres. En utvikling som er skadelig for en infrastruktur under etablering med svært få muligheter til å effektivisere sin drift for å ta unna slike kutt. I tillegg til dette gis den produserende, skapende og utøvende aktiviteten en realnedgang når fondene har en realnedgang og allerede er i laveste tildelingsprosent i forhold til søknadspress.

Vi ber regjeringen særlig om å

- ivareta utviklingen av dansekunstens infrastruktur av organisasjoner og institusjoner som del av prioriteringen deres på institusjoner og regional satsing. Herunder å imøtekomme søknadssum for dette feltet og utforme en langsiktig økonomisk handlingsplan for utvikling av de regionale kompetansesentrene for dans.
- øke fondet med midler øremerket dans og scenekunst.

Vi anbefaler følgende konkrete grep pr kapitler:

Generelt

Budsjettet legger til grunn lavere lønns- og prisstigning enn økonomiske fagmiljøer forutser. I tillegg varierer prosentøkningen mellom forskjellige tilskuddsmottakere. NoDa frykter at dette vil påvirke stabiliteten i aktiviteten hos arbeidsgivere som SKUDA, PRODA og Carte Blanche og avgjørende infrastruktur som regionale kompetansesentre, Danseinformasjonen, Rom for Dans med flere.

Forslag til kommentar 1: Familie - og kulturkomiteen ber regjeringen styrke tilskuddet til institusjoner innen dansefeltet og stipendier generelt (så som kapittel 320 post 72, 74 og 75, kapittel 323 post 70) tilsvarende omsøkte midler og i minste omfang, for alle de som ikke gis et konkret løft, tilsvarende tilrådet lønn og prisvekst som ligger på om lag 4%.

Kap. 320, post 55 Norsk kulturfond

Scenekunst

For å reversere en nedgang i fondsmidler til dansekunst og svare ut regjeringens mål om å bedre den økonomiske inntektssituasjonen for dansekunstnere ber vi om at Norsk kulturfonds avsetning til scenekunst styrkes med 30 mill. likt som rådet tidligere selv har bedt om. Et halvt års drift av ordningen for etablerte scenekunstkompanier ser vi at det er tilrådelig å øke denne potten da behovet for langsiktighet er stor og anbefales økt til 50 mill. kr.

Forslag til kommentar 1: *Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen styrke avsetningene til dans- og scenekunst under Norsk kulturfond for å øke den økonomiske bærekraften i dansekunstfeltet. De eksisterende ordningene for scenekunst styrkes med friske 30 mill. kr. og 50 mill. kr til ordningen for etablerte scenekunstkompanier.*

Produksjonsapparatet

Finansieringen av en danseproduksjon dekker kun en brøkdel av arbeidet for å realisere denne. Vi ser at flere kunstnere gjør produsentfunksjonen, som ubetalt arbeid eller svært underbetalt til en profesjonell produsent. Dette er ikke en bærekraftig virksomhet.

Forslag til kommentar 3: *Familie- og kulturkomiteen ser at den frie danse- og scenekunsten har behov for en mer bærekraftig tilrettelegging for produksjon og ber Kulturdirektoratet utrede hvordan virkemiddelapparatet rundet en danseproduksjon kan organiseres på en kvalitetsmessig, bærekraftig og stabil måte og i dialog med feltet.*

Kap. 320, post 72 Kunstnerstipend

Kunstnerstipendene er et treffsikkert virkemiddel i møte med kunstnerøkonomien. Vi ser imidlertid noen utfordringer.

1. Stipendiene bidrar ikke til sosiale rettigheter likt som lønn. Ei heller pensjonsrettigheter.
2. Det er svært positivt å se at regjeringen følger opp tidligere innspill med en indeksregulering i denne posten. Dog for lavt i forhold til anbefalt prosentøkning fra fagmiljøene på 4%
3. Strategi for scenekunst 2021-2025 anbefales å styrke stipendordningen for dansekunsten. Behovet for flere stipendhjemler generelt i ordningen støttes også av utvalgsleder for Statens kunstnerstipend for 2025.

Forslag til kommentar 1: *Familie- og kulturkomiteen ber om en gradvis opptrapping av varige stipendhjemler i tråd budsjettsøknaden fra utvalget for statens kunstnerstipend og komiteen anbefaler at dansekunsten øremerkes med 10 nye faste hjemler fra 2025.*

Forslag til kommentar 2: *Familie- og kulturkomiteen ber Kulturdepartementet endre Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere slik at arbeidsstipend, langvarige stipend og garantiinntekter som et minimum reguleres med en indeks lik rammen for lønnsoppjøret i staten. Dette må formuleres i forskriften slik at Stortinget står fritt til å beslutte en høyere økning.*

Forslag kommentar 3: *Familie- og kulturkomiteen ber om at det innføres at kunstnerstipend utbetales som lønn med dertil hørende pensjonsopptjening for kunstnere. Videre at forvaltningen av denne utbetalingen dekkes av økt avsetning til stipendene og ikke reduserer antall hjemler.*

Kap. 320, post 74, Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre mm.

For å treffe på den regionale satsingen innen dans må de regionale kompetansesentrene innlemmes i løftet. Differansen mellom søknadsbeløp og budsjettet er på 20 millioner.

Manglende løft av essensielle organisasjoner for dansekunstner i budsjettet så som SKUDA, PRODA, Rom for Dans og Danseinformasjonen svekker regjeringens satsing på drift og institusjoner. Disse må ivaretas med omsøkte midler.

Forslag til kommentar 1: *Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen styrke de regionale kompetansesentrene for dans slik at de fullfinansieres i henhold til de respektive sentrenes omsøkte midler*

Forslag til kommentar 2: *Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen utarbeide en langsiktig utviklingsplan for finansiering av de regionale kompetansesentrene for dans slik at det sikres en bærekraftig utvikling av den regionale infrastrukturen for kunstformen*

Forslag til kommentar 3: Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen imøtekomme PRODA, SKUDA, Danseinformasjonen og Rom for Dans med omsøkte midler for 2025

Kap. 323, post 70

70 % av dansekunstnerne bor i Osloregionen. En nylig kartlegging fra NoDa bekrefter behovet for produksjons- og arbeidslokaler. Utredningen anbefaler å etablere et senter i Oslo med fasiliteter for koreografiutvikling og produksjon.

Forslag til kommentar 1: Familie- og kulturkomiteen ber om at det opprettes et pilotprosjekt for utviklingen og etableringen av Koreografiens Hus fra og med 2025; 2 mill. kr.

Forslag til kommentar 2: Familie- og kulturkomiteen ber om at det gis midler til å opprette en ProdusentHUB for tjenester til det frie dansefeltet i tilknytning til pilotprosjektet for etablering av Koreografiens Hus fra og med 2025; 5 mill. kr.

Institusjoner for visning av dansekunst

Dansens Hus styrkes ikke i tråd med prioriteringen av nødvendig drift og vedlikehold ved scenekunstinstitusjoner i regjeringens budsjett. I likt henseende er det svært beklagelig at ikke Kloden teater er imøtesett med omsøkte midler.

Forslag til kommentar 1 : Familie- og kulturkomiteen ber om at Dansens Hus innvilges støtte tilsvarende omsøkte midler til drift, vedlikehold og å styrke virksomheten i huset.

Forslag til merknad : Familie- og kulturkomiteen ber om at Kloden Teater innvilges støtte tilsvarende omsøkte midler til drift og etablering av virksomheten

Kap 353 Allmenne kulturformål, post 01 Kulturtanken

Vederlag for rettigheter til koreografi ivaretas i dag i liten grad. Kulturtanken er en nøkkelinstitusjon for å hente faktagrunnlag og regulere tillatelse av opphavsrettslik materiale i DKS. NoDa er i prosess med å utrede hvordan dette kunne forvaltes og står klare til å teste ut i et foreslått samarbeid med Kulturtanken. NoDa forvalter vederlag for rettigheter på vegne av Norwaco og står klare til å kunne teste dette også for andre rettighetsområder ved anledning og tillatelse.

Forslag kommentar 1: Familie- og kulturkomiteen ber regjeringen foreta en utredning og tilhørende pilotprosjekt for ivaretagelse av vederlag for rettighetsbelagt materiale vist gjennom Kulturtanken. Arbeidet skal ha som mål å forme grunnlag for vurdering av hvordan en permanent ordning hos en lisensberettiget organisasjon kan ivareta dette i tråd med lovverket.

Norske Dansekunstnere støtter for øvrig skriftlige innspill fra Kunstnernettverket, SKUDA, PRODA, Danseinformasjonen, Norwaco og NTO

